

D E C I Z I E

06 august 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță
Maria Ghervas, Valentina Clevadi

examinînd recursurile declarate de către Cuciuc Ghenadie și Ministerul
Finanțelor al Republicii Moldova, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată
depusă de Cuciuc Ghenadie împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova,
Procuraturii Generale și procurorului Sanduleac Victor cu privire la repararea
prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 prin care au fost
respinse apelurile declarate de către Cuciuc Ghenadie și Ministerul Finanțelor al
Republicii Moldova, cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 30
mai 2013,

c o n s t a t ă

La 18 aprilie 2012 Cuciuc Ghenadie a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Procuraturii Generale și
procurorului Sanduleac Victor cu privire la repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 08 noiembrie 2006 de către
Direcția exercitare a urmăririi penale a fost recunoscut în calitate de bănuït în
comiterea infracțiunii prevăzute de art.189 alin. (4) Cod penal în cauza penală
nr.2006018143.

Prin ordonanța procurorului Direcției de exercitare a urmăririi penale,
Sanduleac Victor, din 30 noiembrie 2006 i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă
de interdicție de a părăsi localitatea pe un termen de 30 de zile.

La 08 februarie 2007 Procurorul secției exercitare a urmăririi penale în cauze
excepționale, Sanduleac Vitor, a emis ordonanța privind punerea sub învinuire în
săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.195 alin. (2) și 328 alin. (3) lit.b) Cod penal,
fiindu-i aplicată și măsura preventivă sub formă de interdicție de a părăsi localitatea pe
un termen de 30 de zile.

Menționează că, prin sentința Judecătoriei Rîșcani m.Chișinău din 02 aprilie
2009, menținută prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie

2009 și decizia Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2009, a fost achitat pe capetele de învinuire calificate în baza art.195 alin. (2) și art.328 alin.(3) Cod penal din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. Durata examinării cauzei în instanța de judecată și urmărirea penală a durat aproximativ 3 ani de la 08 noiembrie 2006 până la 8 decembrie 2009.

Susține că, prin învinuirea de o infracțiune deosebit de gravă și aplicarea măsurii preventive sub formă de interdicție de a părăsi localitatea i-a fost cauzat prejudiciu moral pe care îl estimează în valoare de 1 000 000 lei.

Consideră că, în temeiul Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, statul este obligat să-i repare prejudiciul moral cauzat, iar procurorul Sanduleac Victor urmează să-i aducă scuze oficiale.

Cere reclamantul, încasarea de la Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui prejudiciul moral în mărime de 1 000 000 lei și obligarea procurorului Sanduleac Victor care a exercitat urmărirea penală să-i aducă scuze oficiale în numele statului.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 30 mai 2013 acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Cuciuc Ghenadie 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma atragerii ilegale la răspundere penală.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 au fost respinse apelurile declarate de către Cuciuc Ghenadie și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

La 29 aprilie 2014, în termenul prevăzut de lege, Cuciuc Ghenadie a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că, nu au fost constatate și elucidate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, fiind aplicate și interpretate eronat normele de drept material. În acest sens susține că la aprecierea sumei cu titlu de prejudiciu moral instanțele de judecată nu au luat în considerație durata urmăririi penale și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea lui, precum și de faptul că pe tot parcursul a trei ani a suportat o încordare psihică, retrairi și stare de stres.

La fel indică că la stabilirea cuantumului prejudiciului cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de stat nu s-a ținut cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pe cauze similare împotriva Republicii Moldova și jurisprudența națională.

Consideră că, suma solicitată cu titlu de despăgubire morală în mărime de 1000000 lei pentru termenul în care a fost privat de anumite drepturi și îngrădit de alte libertăți se încadrează în jurisprudența CEDO.

La 04 iunie 2014 și Ministerul Finanțelor al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia și modificarea hotărârilor judecătorești prin diminuarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că, hotărârile judecătorești în partea admiterii pretenției privind repararea prejudiciului moral sunt neîntemeiate, deoarece au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, fiind apreciate subiectiv argumentele invocate, nefiind probată existența prejudiciului moral.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost expediată părților de către Curtea de Apel Chișinău la 29 aprilie 2014. Astfel, recurentul Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova s-a conformat prevederilor legale și recursul se consideră depus în termen.

Judecând recursurile declarate de către Cuciuc Ghenadie și Ministerul Finanțelor al RM împotriva deciziei date în apel, în limitele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al RM și admite recursul declarat de către Cuciuc Ghenadie, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 și hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 30 mai 2013 în partea în care s-a dispus respingerea pretenției privind obligarea procurorului care a exercitat urmărirea penală să-i aducă scuze oficiale în numele statului, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a pretenției, cu menținerea în rest a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 1405 Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Conform art. 3 al. (1) lit. a) Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art. 6 aceeași lege, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

- a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;
- b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;
- c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului administrativ în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind înfăptuirea, în timpul procesului penal, a măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației.

Conform art. 10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art.6.

Instanța de judecată a constatat că, prin ordonanța procurorului Direcției exercitare a urmăririi penale a Procuraturii Generale a RM din 08 noiembrie 2006 Cuciuc Ghenadie a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală nr.2006018143 (f.d.14).

Prin ordonanța procurorului Direcției de exercitare a urmăririi penale a Procuraturii Generale din 30 noiembrie 2006 lui Cuciuc Ghenadie i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de interdicție de a părăsi localitatea pe un termen de 30 de zile (f.d.15-16).

La 08 februarie 2007 procurorul secției exercitare a urmăririi penale în cauze excepționale a Procuraturii Generale a emis ordonanța privind punerea sub învinuire pe Cuciuc Ghenadie în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.195 alin. (2) și 328 alin. (3) lit.b) Cod penal (f.d.17-19).

La aceeași dată prin ordonanța procurorului secției exercitare a urmăririi penale în cauze excepționale a Procuraturii Generale lui Cuciuc Ghenadie i s-a aplicat măsura preventivă - obligațiunea de a nu părăsi localitatea, pe un termen de 30 de zile (f.d.20-21).

Prin sentința Judecătoriei Rîșcani m.Chișinău din 02 aprilie 2009, menținută prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2009 și decizia Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2009, Cuciuc Ghenadie a fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunilor prevăzute de art.195 alin. (2) și art.328 alin.(3) Cod penal din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii (f.d.23-28).

În circumstanțele relevate și în contextul normelor de drept citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră, că instanțele judecătorești, apreciind circumstanțele stabilite în pricină, corect au ajuns la concluzia că la caz sunt întrunite și aplicabile prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești pentru repararea prejudiciului solicitat.

Conform art.11 alin.(1) și (3) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă, caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei

penale în instanța de judecată, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei, suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice, măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Conform art. 1422 alin. (3) Cod Civil, reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Iar, conform art. 1423 alin. (1) și (2) Cod Civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate, caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Prin urmare, ținând cont de natura dreptului lezat, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, de statutul social al persoanei și de faptul că Cuciuc Ghenadie ilegal a fost pus sub urmărire penală, fiind achitat de săvârșirea infracțiunilor incriminate pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, precum și de măsurile preventive aplicate acestuia și durata lor, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele de judecată conform legislației naționale și practicii CEDO, corect au stabilit cuantumul prejudiciului moral în mărime de 5 000 lei, care este una echitabilă suferințelor psihice suportate de către Cuciuc Ghenadie.

În acest sens, argumentele recurentului Cuciuc Ghenadie că instanțele judecătorești greșit s-au expus asupra cuantumului prejudiciului moral și nu au argumentat și justificat suma încasată, poartă caracter declarativ și nu pot servi temei de admitere a recursului, or, în corespundere cu prevederile art. 1423 Cod Civil, instanțele judecătorești au determinat mărimea compensației pentru prejudiciu moral în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție recurentului.

Drept consecință, nu au relevanță nici argumentele Ministerului Finanțelor cu referire la faptul că suma de 5 000 lei încasată din bugetul statului prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Cuciuc Ghenadie cu titlu de despăgubiri morale, nu este una echitabilă și rațională, deoarece vin în contradicție constatărilor expuse.

Totodată, Colegiul consideră eronată concluzia instanțelor judecătorești de a respinge pretenția lui Cuciuc Ghenadie privind obligarea procurorului care a exercitat urmărirea penală să-i aducă scuze oficiale în numele statului.

La acest capitol instanța de recurs menționează că conform art.12 al Legii nr.1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile

ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior aduce scuze oficiale în numele statului persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmăririi penale.

Scuzele oficiale ale procurorului se aduc în cazul: a) scoaterii integrale a persoanei de sub urmărire penală; b) încetării urmăririi penale în cazurile prevăzute la art. 275 pct. 7) și 8) și art. 285 alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală; c) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

Procurorul prezintă scuzele oficiale, în formă scrisă, victimei acțiunilor ilicite sau rudelor apropiate ale acesteia. La solicitarea victimei, scuzele oficiale se difuzează prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a fost difuzată informația despre învinuirea persoanei.

În acest sens, instanța de recurs consideră că în cazul în care prin sentința Judecătoriei Rîșcani m.Chișinău din 02 aprilie 2009, menținută prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2009 și decizia Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2009, Cuciuc Ghenadie a fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunilor prevăzute de art.195 alin. (2) și art.328 alin.(3) Cod penal din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, sunt întrunite condițiile art.12 alin. (2) din Legea nr.1545 din 25.02.1998 de a obliga procurorul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, care a condus sau a exercitat urmărirea penală, să aducă scuze oficiale în numele statului, în formă scrisă, lui Cuciuc Ghenadie pentru atragerea lui ilegală la răspundere penală.

Astfel, reieșind din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost stabilite de către prima instanță și instanța de apel, însă normele de drept material au fost aplicate eronat și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Finanțelor al RM și admite recursul de către Cuciuc Ghenadie, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 30 mai 2013 în partea în care s-a dispus respingerea pretenției privind obligarea procurorului, care a condus sau a exercitat urmărirea penală, să-i aducă scuze oficiale în numele statului, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărîri de admitere a pretenției, iar în rest decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe se mențin.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se admite recursul declarat de către Cuciuc Ghenadie.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 30 mai 2013 în partea în care s-a dispus

respingerea pretenției privind obligarea procurorului Procuraturii Generale a Republicii Moldova, care a exercitat urmărirea penală, să-i aducă scuze oficiale în numele statului, și în partea casată se emite o hotărîre nouă prin care:

Se obligă procurorul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, care a condus sau a exercitat urmărirea penală, să aducă scuze oficiale în numele statului, în formă scrisă, lui Cuciuc Ghenadie pentru atragerea lui ilegală la răspundere penală.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 30 mai 2013, se mențin.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Maria Ghervas

Valentina Clevadi